

Psykiatrinen hoitotahto

Osastoryhmän päällikkö, TtT Päivi Soininen
HUS, Hyvinkään sairaanhoitoalue, psykiatria

Taustaa

- ◆ Väitöstutkimus Pakko, potilaan kokema hoito ja elämän laatu – potilaan osallisuutta tulee lisätä (Soininen 2014)
- ◆ Pakon vähentämisen hanke HUSissa
- ◆ Käsikirja mielenterveyslain mukaisista pakkotoimista (HUS)
- ◆ Tervein mielin Pohjois-Suomen osahanke
- ◆ Vantaan Mielen avain hanke

Miten hoitotahto ymmärretään

(Suokari 2011 pro gradu)

- ◆ Hoitotahto-käsite tarkoittaa
 - ◆ itsemääräämisoikeutta
 - ◆ päätösvallan antamista muille
 - ◆ elämänlaatuun vaikuttamista
 - ◆ sairauden hoitamista
 - ◆ hoitojen lopettamista
 - ◆ hoitotoiveiden lopettamista

Mitä psykiatrinen hoitotahto tarkoittaa?

- ◆ **Hoitotahdolla ilmaistaan tahto sellaisen tilanteen varalle, jolloin henkilö ei itse pysty päättämään hoidostaan tai osallistumaan hoitoratkaisuihin**
- ◆ Hoitotahdon avulla voi varmistaa että elämänarvoja kunnioitetaan
- ◆ Hoitotahto vahvistaa itsemääräämisoikeuden toteutumista
- ◆ On osa potilaan hyvää hoitoa – ei sisälly lainsäädäntöön (taustalla Laki potilaan asemasta ja oikeudesta)

Hoitotahtoon liittyvät lait

- ◆ Mielenterveyslaki 1990/1116
- ◆ Laki potilaan asemasta ja oikeudesta 1992/785
- ◆ Terveydenhuoltolaki 2010/326
- ◆ STM, Kuntainfo 11/2012

Psykiatrisen hoitotahdon pätevyys

- ◆ Hoitotahdon tekeminen edellyttää, että potilas ymmärtää hoitotahdon merkityksen ja sisällön
- ◆ Koskee usein pakkotoimia sairaalahoitossa: miten toivot itseäsi hoidettavan
- ◆ Tärkeää pakkotoimien jälkeinen keskustelu
- ◆ Hoitotahdon tekemisen paras hetki ennen sairaalahoidon päättymistä tai avohoidossa, mikäli on kokenut sairaalahoidon
- ◆ 80 % psykiatrisista potilaista hoidetaan avohoidon keinoin

Sisältö

6- sivuinen versio laadittu yhdessä kokemusasiantuntijoiden kanssa (HUS 2012, LSHP 2010)

- ◆ Läheisen nimeäminen
- ◆ Toiveet avohoidon suhteen
- ◆ Toiveet sairaalahoidon suhteen
- ◆ Toiveet erityistilanteissa

2-sivuinen versio kriisisuunnitelma keskittyy sairaalahoidon aikaiseen tahdon ilmaisuun

Mistä hoitotahto löytyy

- 💧 Esim. www.hus.fi ja hakutoiminto psykiatrinen hoitotahto
- 💧 www.google.fi ja hakutoiminto psykiatrinen hoitotahto
- 💧 Potilaalla itsellään ja/tai omaisella

Potilaan kokemus hoidostaan pakkokokemuksen jälkeen

- ◆ Eristäminen ja sitominen turhia – kuitenkin hyötyä koettiin jonkin verran
- ◆ Hoito koetaan huolenpitona
- ◆ Mieliä ei kuulla riittävästi eikä huomioida hoitosuunnitelmissa eikä rajoitustoimista päätettäessä
- ◆ Varsinkin naiset ja vanhemmat potilaat kokivat hoidon negatiivisina

Elämänlaadun arviointi sairaalahoidon lopussa

- ◆ Hoidon aikana eristetyt potilaat kokivat elämänlaatunsa merkittävästi parempina kuin ei-eristetyt potilaat
 - ◆ Yhteys eristämiseen on
- ◆ Muita selittäviä tekijöitä
 - ◆ Pitkä sairaalahoido
 - ◆ Eristäminen tapahtui hoidon alussa
 - ◆ Sopeutuminen hoitotoimiin
 - ◆ Rajoittaminen koettiin auttavana, mutta onko muita keinoja kuin eristäminen huoneeseen tai sitominen

Perhekeskeinen työote

- 💧 Omainen tiedon antajana, auttajana
- 💧 Potilas valtuuttaa läheisen osallistumaan hoitoa koskeviin ratkaisuihin
- 💧 Omaisen tuen ja tiedon tarve
- 💧 Tavoitteena nopea palautuminen omaan elämään
- 💧 Perheen roolien uudelleen arviointi

Potilaan oikeudet

- ◆ Laki potilaan asemasta ja oikeudesta
- ◆ Oikeus hyvään hoitoon ja kunnioittavaan kohtaluun
- ◆ Oikeus osallistua hoitoa koskeviin käsittelyyn
- ◆ Oikeus saada tietoa hoitoa koskevista asioista
- ◆ Oikeus tutustua omiin potilasasiakirjoihin (tulossa omakanta)
- ◆ Oikeus kieltää tietojen antamisen

Omaisien toiveet

- ◆ Mielensterveystaloon tulossa omaisille oma sivusto
 - ◆ www.hus.fi/mielensterveystalo
 - ◆ Ehdotuksia sisällön kehittämiseksi?
- ◆ Yhteistyön korostuminen ja omaisen toiveiden kuuleminen
- ◆ http://www.valvira.fi/files/esitteet/Tahdosta_riippumaton_hoito.pdf

Kiitos

Päivi Soininen

paivi.soininen@hus.fi

050 396 7300